

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Кънчо Трифонов Чамов, д.м. член на научно жури със заповед

№ Р-109-593 / 18.12.2020 г. на Ректора на Медицински Университет – Варна

Относно: процедура за защита на дисертационен труд и присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Славена Тодорова Илиева, докторант в редовна форма на обучение на тема: “Съвременната акушерка в екипа за интензивни неонатални грижи – образователни аспекти, компетенции и роля”.

Научен ръководител: Проф. Соня Тончева, д.оз.н.

1. Данни за дисертационния труд

Дисертационният труд на Славена Илиева съдържа 180 стандартни страници, като текстът е онагледен с 24 таблици, 57 фигури и 6 приложения. Литературната справка съдържа 240 източника, 132 от които на кирилица, 93 на латиница и 15 интернет източника. Трудът е структуриран както следва: въведение, литературен обзор, цел, методология и организация на проучването, резултати и обсъждане, роля и приложими компетенции на акушерката в ИНО, изводи, препоръки, приноси и литературни източници. Отделните глави на разработката са хронологично свързани и отговарят на структурните и съдържателни изисквания за подобен научен труд. В приложение са представени самостоятелно разработените като методичен инструментариум три анкетни карти и два въпросника, използвани за проучване на проблема. В тематична свързаност с дисертационния труд са представени 4 научни публикации, в които докторантката е първи автор.

2. Актуалност на дисертационния труд

Въпросите за обучението, компетенциите и ролята на съвременната акушерка в екипа за интензивни грижи в интензивните неонатологични отделения (ИНО) са особено актуални както в методологичен и образователен, така и в приложен аспект. Иманентната връзка между продължаващото обучение и професионалното развитие съществува във всяка професия, но тя е особено актуална за акушерската като регулирана професия с обществена значимост и важно значение за живота и здравето на новородените. Актуалността на представената научна разработка се определя от това, че освен за обучението (базово и продължаващо) на акушерките няма и научно разработени алгоритми за управление, оценка и акредитация на акушерските грижи в ИНО, които да са внедрени в практиката. Проучванията в тази област създават възможности за установяване на малко известни проблемни аспекти и предложения за възможни практически решения за повишаване на професионалния и управленски капацитет и качеството на акушерските грижи в ИНО. В този аспект представеният дисертационен труд на Славена Илиева третира актуален в неговите научни, практически и образователни измерения медицински проблем.

3. Информираност по проблема

Литературният обзор в обем от 45 страници включва 240 литературни източници, значителна част от които публикувани през последните 10 години. Той е многоаспектен и структуриран в седем раздела, които хронологично следват основните задачи на изследвания от докторантката проблем. Славена Илиева демонстрира добра литературна осведоменост, аналитични способности за поставяне на точните акценти върху актуалните проблеми свързани с реалностите в практиката на акушерките в ИНО, отчитайки националните реалности и международния опит. В заключение направеният от нея синтез на литературните източници показва задълбочено познаване на проблема, действащите нормативни документи и висока професионална и терминологична компетентност.

4. Цел, задачи и методика на проучването

Целта и задачите на дисертационната разработка са ясно формулирани, конкретни и обосновани. Избраната методика за проучване позволява успешно постигне на поставената цел и адекватно решаване на задачите в дисертационния труд. Разработени са изследователски хипотези, представени са етапите на проучването, описани са обектите, единиците на наблюдение и техните признаци. Методите на изследване са сполучливо подбрани и изчерпателно описани. Използвани са социологични, сравнително аналитични и статистически методи. Постигната е висока степен на съответствие между поставените 9 задачи, броя на предприетите научни интервенции и получените от проучването резултати. Научен принос имат разработените от докторантката 3 специализирани анкетни карти и 2 въпросника за проучване мнението на: специалисти по здравни грижи работещи в неонатологични отделение с интензивен сектор (НОИС); лекари работещи в НОИС; и родители на рискови новородени. Следва да отбележа изключително високото качество на методичния инструментариум, прецизността на проведеното проучване, както и достоверността на получените резултати. Осезаем е приносът на научния ръководител в тази насока.

5. Оценка на резултатите и приносите на докторанта

Резултатите от собствените проучвания на С. Илиева са представени в III-та и IV-та глава на дисертационния труд, като са групирани в 10 тематични раздела, следващи хронологията на поставените задачи. Осем от тях са проучвателни, а останалите два раздела предлагат внедряване на нови организационни технологии. Проучването е проведено в ИНО на шест болници от пет областни центъра. (Варна, Шумен, Сливен, Търново и Русе) В първия раздел на трета глава е анализирана социално-демографската характеристика на респондентския контингент, включващ 241 души от които: 104 акушерки / медицински сестри; 40 експерти - лекари; и 97 родители на деца в риск. Анализът на възрастовата структура, образователния статус, наличието на специалност, трудовият стаж и стажът по специалността на медицинските специалисти в ИНО осигурява ценна информация за рационални организационни и управленски решения на институционално и национално ниво.

Проведеното проучване дава отговор и на редица важни въпроси за професионалната компетентност и квалификация на медицинските специалисти като: необходимо ниво на теоретична и практическа подготовка на акушерките работещи в ИНО; необходимост от допълнително обучение за повишаване квалификацията им при работа със специфична апаратура и с рискови новородени; трудности предизвикващи несигурност по време на работа и др. Получените резултати имат съществен научен и практически принос както за ежедневната дейност, така и за системата на СДО. Показателни са следните от тях: 75,0% от експертите оценяват високо, а 22,5% считат, че акушерките от проучвания контингент са отчасти практически подготвени; експертната оценка на теоретичната им подготовка варира между 45,0% - добре подготвени и 45,0% частично подготвени, каквото и да означава това.

Интерес представляват резултатите от анализите на необходимите професионални качества, на факторите обуславящи мотивацията за работа и бързата адаптация на новопостъпилите акушерки на работа в ИНО. Според оценката на експертите акушерките в ИНО трябва да притежават: умения за работа в условията на спешност – 85,5%; добра теоретична и подготовка – 85,0%; добри практически умения – 50,0%; умения за работа в екип – 50,0% и чувство за лична отговорност – 42,5%.

Особено ценен научен и практически принос имат: разработеният от докторантката модел на съвременната акушерка работеща в ИНО; резултатите от експертната оценка на необходимостта за разработка и въвеждане на „Протоколи за интензивни неонатологични грижи”, описващи последователно необходимите действия при специфични състояния и манипулации; проучването на информираността, желанието и възможностите за прилагане на концепцията „Кенгуру грижа”, както и разработената за тази цел информационна брошура за родители.

В четвърта глава научно практически принос имат резултатите от направените два SWOT анализа – първият за професионализацията на акушерките от ИНО, а вторият – за прилагането на „Кенгуру грижи” при деца настанени в ИНО. Разработеният модел и проведеният експеримент по внедряване на „Протокол за акушерски грижи при неонатален респираторен дистрес синдром на новороденото и приложение на сърфактант терапия в ИНО” представлява научно-практически принос и отговор на липсата на алгоритми за дейността на акушерката в ИНО.

Приложен и информативен принос имат резултатите от проучване както на необходимостта, така и на ефективността от внедряване на протоколи / алгоритми в практиката на акушерката, проведено сред лекари и акушерки, работещи в ИНО.

Анализът на отговорите на респондентите е представен с многобройни таблици и фигури, които разкриват съществуващи корелационни зависимости, синтетично изложени в изводите. Основните изводи са систематизирани в 10 основни направления, като точно отразяват получените резултати и съответстват на целта и задачите на представения дисертационен труд. Препоръките макар и синтетично представени са убедителни и институционално адресирани. Личната ми оценка за приносите на представения дисертационен труд е представена хронологично по хода на изложението.

Съдържанието и качеството на автореферата, отговаря на изискванията на Правилника на МУ – Варна, като достоверно и адекватно отразява основните резултати от проучването.

Дисертационният труд е лично дело на докторантката, а формулираните приноси и получени резултати приемам за нейна лична заслуга.

Нямам критични бележки към представения дисертационен труд.

В заключение считам, че представеният от Славена Тодорова Илиева дисертационен труд на тема „Съвременната акушерка в екипа за интензивни неонатални грижи – образователни аспекти, компетенции и роля” по актуалност на проблема, прецизност на методиката, качество на получените резултати и научни приноси отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ- Варна.

Във връзка с това убедено ще гласувам положително за присъждане на Славена Тодорова Илиева образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт” в професионално направление 7.4. „Обществено здраве” и научната специалност „Управление на здравните грижи”.

15 февруари 2021 г.
София

Изготвил становището:

Проф. д-р Кънчо Чамов, д.м.